

Oslo, 3.april 2017

Norsk Kulturråd
Postboks 8052 Dep.
0031 OSLO

Høringsinnspill om utvikling av strukturen i regionale kompetansentre for musikk fra FolkOrg.

Vi takker for muligheten for å kunne komme med høringsinnspill i forbindelse med utvikling av strukturen i regionale kompetansesentre for musikk.

I dette høringsinnspillet vil vi først komme med litt bakgrunn og situasjonsbeskrivelse på folkemusikkfeltet, da vi mener det er viktig for å forstå behovene som finnes.

Om FolkOrg

FolkOrg – organisasjon for folkemusikk og folkedans har som formål å arbeide for folkemusikken og folkedansen i Norge, gjennom å styrke deres rolle og vilkår i samfunnet. Vi har i underkant av 4500 medlemmer, rundt 150 lag og folkemusikkarrangørene er knyttet til oss gjennom et etablert nettverk. Yrkesutøverne på feltet registrerer seg som det hos oss, og har et eget fagutvalg som representerer dem og er en ressurs for FolkOrg sentralt. Det er vedtektsfestet at yrkesutøverne skal ha minst to representanter i styret, der minst en skal være med i arbeidsutvalget.

FolkOrg jobber for hele feltet; både spel- og danselagene, yrkesutøverne, arrangørene, og for å øke kunnskapen om og opplevelsen av folkemusikk og folkedans i hele landet. Vi har i tillegg god dialog både Rådet for folkemusikk og folkedans, utdanningsinstitusjonene og ikke minst folkemusikksentra. Alle disse er viktige aktører i dette arbeidet. Vi synes dessuten det er naturlig å samarbeide med andre organisasjoner på musikk- og kulturfeltet, og gjør dette i stor grad.

Om dagens situasjon for folkemusikk og folkedans

Norge har sterke, ubrutte og levende tradisjoner innen folkemusikk og folkedans, noe mange land ser med beundring på. Tradisjonene er gamle fordi de er gode, og ikke gode fordi de er gamle. Men dette kommer uansett ikke av seg selv. Norge har ratifisert Unescos

Oslo, 3.april 2017

konvensjon om immateriell kulturarv, fordi det er vi som har ansvar for å ta vare på vår del av det rike mangfoldet av kulturarv som finnes i verden. Det er det som gjør møte med ulike kulturer så spennende, og med god kunnskap om egen kulturarv, vil vi også møte andre kulturers uttrykk med åpenhet og nysgjerrighet. Men det er viktig å understreke, som også påpekes i konvensjonen, at dette er levende tradisjoner i stadig utvikling. Folkemusikk- og folkedanstradisjonene er ulike i de forskjellige delene av landet vårt, slik som dialektene i språket vårt. Derfor er det viktig at noen jobber lokalt og regionalt for å ta vare på variasjonene der.

I forhold til mange andre sjangere, er det relativt ferskt at vi har fått utdanninger for folkemusikere. Det har ført til at vi i de siste 20-30 årene har en økning i antall folkemusikere som lever av å være musikere. Men det er fortsatt folkemusikere som har lært på den tradisjonelle måten gjennom tradering fra en generasjon til den neste, uten å være innom det offentlige utdanningssystemet. Nivået blant folkemusikere i Norge er høyt, noe vi også får tilbakemelding på fra bransjefolk i andre land. I uttrykket spenner det fra den rent tradisjonelle soloutøveren til band som utforsker sjangeren videre.

Når det gjelder folkedansen så ser vi en utvikling i at den også blir løftet opp på scenen. Basert på tradisjonsdans lages det nå spennende og nytenkende danseforestillinger av kompanier som f.eks. Kartellet og Frikar. Det finnes i dag liten grad av utdanning for dansere med basis i folkedans, og det er langt færre folkedansere enn folkemusikere som lever av det på fulltid. Men her kommer det til å skje spennende ting framover.

Felles for utøverne er at det i svært liten grad finnes agenter og management. Nesten alle er selvstendig næringsdrivende og ikke ansatte, og det betyr at utøverne selv må ta seg av alle sider av sin kunstnerisk virksomhet, både booking, søknad om tilskudd, markedsføring/PR, regnskap osv., i tillegg til kunstnerisk virke. Dette er krevende og mange uttrykker et behov for hjelp med deler av dette. Effektiv turnélegging nevnes ofte.

Arrangørene innen vår sjanger er ofte små og basert på frivillighet. Men tilsammen er de med på å skape jobber for yrkesutøverne og opplevelser for publikum i hele landet. Arrangørene trenger å bli styrket gjennom både kompetanseheving, erfaringsutveksling, økonomiske tilskudd og bistand. Noe av dette gjør vi gjennom arrangørnettverket i FolkOrg, andre ting gjøres bedre og mer effektivt på et regionalt nivå.

Folkemusikken fikk statlig finansiering av to folkemusikksenter fra 2014 i Nord-Norge og Midt-Norge. Samtidig fikk Førdefestivalen, som da var knutepunktfestival, økt sin driftsstøtte over statsbudsjettet knytta til festivalens funksjon som kompetansesenter innen folkemusikk i sin region. Familie- og kulturkomiteen skrev da:

"Komiteen viser til at Norge er alene om å ha ansvar for den norske folkemusikken og folkedansen, og Norge har ratifisert Unescos konvensjon om immateriell kulturarv. Det er derfor viktig at også folkemusikken og folkedansen får regionale senter på lik linje med andre musikkjangrer. Komiteen viser til at et tilskudd til regionale folkemusikksenter vil styrke arrangørene i regionene, gi effektive turneer, flere oppdrag for musikerne og opplevelser til folk i hele landet. En slik satsing vil gi musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flere, og lokal og regional finansiering er allerede på plass."

Vi er svært fornøyde med det som dette har resultert i på denne korte tiden. Utredningen beskriver hvordan de ulike senterne er finansiert og organisert, og i hvilket nettverk de hører til. Vi vil i tillegg komme med eksempler på hva de gjør.

Folkemusikk Nord har som overordnede målsetting er å øke omfanget av alle former for formidling av folkemusikk og folkedans i landsdelen. De har fire hovedsatsinger for sitt arbeid:

- Flere produksjoner – FmN skal gjennom egne produksjoner, og i samarbeid med andre aktører, sikre gode kvalitetsmessige konserter, forestillinger og undervisningsopplegg basert på nordnorsk tradisjon og nyskaping.
- Flere turneer – FmN skal formidle disse og andre produksjoner rundt i Nord-Norge, slik at flest mulig får ta del i og oppleve slike kunstuttrykk i sitt nærmiljø.
- Arrangørbygging – FmN skal styrke mottakerapparatet og publikumsoppslutningen til vår sjanger.
- Rekrutteringstiltak – FmN skal dyrke fram talenter i landsdelen, og sørge for at folkemusikk og folkedans blir tatt i bruk og vist fram i alle sammenhenger der musikk og dans presenteres.

Midt-Norsk senter for folkemusikk og folkedans har disse hovedarbeidsoppgavene:

- Produksjon av profesjonelle folkemusikk- og folkedansforestillinger
- Få til mer profesjonell folkemusikk og folkedans i regionen (ved å støtte arrangører)
- Få til flere oppdrag til de profesjonelle utøverne i regionen.
- Å rekruttere til folkedansen

Førdefestivalen sine kompetansesenteroppgaver:

- Konsertvirksomhet, ofte i samarbeid lokale arrangører. 9-10 konserter gjennom året.
- Bornas verdsdagar: fylkets største flerkulturelle arrangement utenom sjølve festivalen, ei lang rekke samarbeidspartnere og utstrakt kompetanseoverføring. Sterk satsing på og involvering av «innvandersegmentet.»
- Førdekonferansen: Årlig kulturkonferanse i forbindelse med festivalen. En del av festivalens kompetansedeling og – utvikling i et litt større perspektiv.

- Kompetansedeling i form av foredrag, rådgiving og nettverksbygging.
- Publikumsutviklingsarbeid.

I tillegg til disse tre som alle får noe statlig støtte, så har vi to senter som driver uten statlig støtte. **Folkemusikksenteret i Buskerud**, som er samlokalisert med Sigdal museum. De driver blant annet med talentskole for unge hardingfelespillere mellom 17 og 22 år, barne- og ungdomssamlinger, folkemusikksverksted i skolene, de arrangerer en konsertrekke, tilbyr tilgang til innspillingsstudio og lokaler til preprod mm. **Telemark folkemusikksenter** er relativt nytt, og oppgaver som de har mål om å gjøre er blant annet drive kompetanse- og utviklingsarbeid retta mot artister og arrangører, yte service og bistand til bransjen og offentlige og frivillige aktører, produsere og distribuere konserter innen folkemusikk/folkedans, formidle musikertjenester, etablere og drive en folkemusikkutøverbank, etablere og drive et arrangørnettverk i regionen, arbeide for rekruttering av unge utøvere, og talentutvikling og stimulere til aktivitet innen folkemusikk og folkedans.

Til selve høringsnotatet

Det er bra at Kulturrådet har tatt seg tid til å beskrive både hvordan landskapet for regionale senter ser ut i Norge i dag, og en kronologisk gjennomgang av hvordan vi kom dit vi er i dag. Det er mye forvirring rundt senter, nettverk, sjangersenter osv., og det er nyttig med en oversikt.

For oss er musikere, dansere, arrangører, hjelpemiddelapparatet (bransjeaktører, organisasjoner osv) og publikum alle en del av et felles økosystem. Vi finner det derfor underlig at Kulturrådet leverer et notat om de regionale sentra som festival- og arrangørutvalget ikke stiller seg bak. Alle perspektivene må fram i et slikt notat, også arrangørperspektivet.

Musikkutvalgets refleksjoner er tidvis selvmotsigende og litt vanskelig å få tak på. Som Vegar Vårdal, folkemusiker og medlem i fagutvalget for yrkesutøvere i FolkOrg, skrev da vi ba om innspill:

"Hmmm - dette var litt vanskelig å sette seg inn i, men det er jo en rapport som helt klart sier at dagens modell er for uklar og ustrukturert - med henvisning til at det er så forskjellige modeller. Det i seg selv synes jeg ikke er et problem, jeg synes rapporten fokuserer for lite på hva som faktisk blir gjort og hva som er resultatet av sentrene. Her er det mer et ønske om å omorganisere, for at det skal bli enklere for de på Stortinget å forstå hva pengene går til..... Er det et problem for utøvere å forstå organiseringen, hvem er det egentlig som har et problem her?"

Det er likevel bra at musikkutvalget har gjort rede for hvordan de forstår feltet og hvordan de har tolket oppdraget, slik at vi kan kommentere det.

Rapporten skaper og forsterker noen skillelinjer som oppleves unødvendig og uriktige; på den ene siden mellom jazz og de andre rytmiske sjangrene, i stedet for å se de rytmiske sjangrene sammen med hele musikkfeltet, f.eks. det institusjonaliserte, da vil ikke bevilgningene til jazzen framstå som store. På den andre siden mellom kunstnerisk og bransjerelatert kompetanse. Det er vanskelig å se at kunnskap om organisering av virke som musiker, etablering av nettsider, sykeforsikringer osv., skal være negativt for den kunstneriske utviklingen. For veldig mange utøvere er det derimot helt nødvendig å få slik kunnskap. Det er nettopp det som bidrar til profesjonalisering av det frie musikkfeltet, noe som vektlegges i oppdraget Kulturrådet har fått. Etter lange musikkutdanninger er det nok ikke først og fremst studiepoenggivende utdanninger musikerne tar seg råd til, men kortere kurs som gir helt relevant kunnskap, er nødvendig og ønskelig.

Folkemusikk er en relativt smal sjanger, og det er få folkemusikere og folkedansere som har et management i ryggen. Mye faller derfor på den enkelte utøver. Det gjelder også andre sjangre, som f.eks. jazz. Selv om det har skjedd flere positive ting de siste årene, så er arrangørleddet for folkemusikk fortsatt svakt og trenger hjelp til å bygges opp.

FolkOrg, som en nasjonal organisasjon, har sin rolle i dette arbeidet. Vi arbeider med utøverspørsmål og – utvikling, gjennom politisk arbeid og arrangement som Folkelarm. Utøverne har fast plass i FolkOrg sitt styre, og vi har et fagutvalg for yrkesutøvere. Vi jobber tilsvarende med konsertarrangørene, gjennom å ha etablert et nettverk for arrangører. Vi driver rådgiving og skaper møteplasser for kompetansedeling, blant annet på Folkelarm. På begge disse arbeidsfeltene jobber vi med andre organisasjoner på feltet.

Både fra et utøverperspektiv og et arrangørperspektiv er det viktig at vi i tillegg til det har folkemusikksenter som kan både produsere konserter og legge turneer. Det gir kompetanseheving på produksjonssiden. Det gir mer effektive turneer, der musikerne får flere konserter på kortere tid, og utgiftene kan holdes nede, noe som gir bedre økonomi for arrangørene, flere spillejobber for musikerne og flere konserter til publikum. En klassisk vinn-vinn situasjon. Det vil være veldig uheldig å gå bort fra dette nå og sette bransjen flere år tilbake i tid. Vi trenger sjangersenter, for å sitere Vegar Vårdal, medlem av fagutvalget for yrkesutøvere i FolkOrg:

"Jeg mener vi må ha sjangerspesifikke sentre. Om ikke så vil vi drukne, og vi vil miste en bredde i musikkmiljøet i dag. Det er derfor disse får støtte, og det er derfor de må eksistere. Det er helt greit og fint med Rema 1000, men det blir litt kjedelig om vi bare skal ha det utvalget å velge i, for hele Norges befolkning, vi trenger noen Meny/ Ultra og lokalmatorienterte matbutikker, selv om de er dyrere."

Kompetansehevende tiltak er viktige både for arrangører og musikere/dansere. Her kan kompetansehevingen foregå gjensidig mellom utøvere og arrangører, og fra andre aktører,

Oslo, 3.april 2017

som f.eks. økonomer, jurister, plateselskaper osv. Noe av dette er uavhengig av sjanger, noe knyttes til sjanger.

Ragnhild Furebotten, musiker i blant annet Hekla Stålstrenga, sier dette om Folkemusikk Nord og arbeidet de gjør:

«Folkemusikk Nord har de siste årene blitt den mest betydningsfulle samarbeidspartneren for oss frilansmusikere innen vår sjanger på flere områder; kreativt rådgivende organ, samarbeidspartner i enkeltprosjekter, turnélegger, støttespiller og knutepunkt for den nordnorske folkemusikken. Jeg vil også trekke frem samarbeidet i RYK (Målselv-Tromsø-Bodø) som arbeider sammen om felles mål innenfor hele det frie musikkfeltet i Nord-Norge, både som utvikler av arrangørnettverk og kompetanseheving av bransjen i sin helhet. RYK har en samlende effekt på hele den nordnorske bransjen, og noe tilsvarende har ikke eksistert tidligere. Dette er uvurderlig for en frilans folkemusiker i Nord-Norge.»

FolkOrg har samarbeidet med både våre sjangersenter, men også med kompetansenettverk som f.eks. MØST. De har tilbydd kurs og seminar på Folkelarm, noe som har blitt tatt godt i mot. Vi har dessuten informert om deres kurs gjennom året til våre utøvere og flere deltar på disse.

Organiseringen av regionale sentra må gjenspeile behovene og forutsetningene i de ulike regionene i Norge. Behovene, geografien og infrastrukturen er f.eks. helt annerledes i Nord-Norge med spredt bebyggelse, liten grad av bransje og den Nord-Norske kulturavtalen, enn på det sentrale Østlandet. Derfor kan vi ikke ha én modell for alle regioner, men én modell for hver region. Slik er det vanskelig å skulle anbefale én av modellene utvalget foreslår. Det er bra at utvalget ser det når de på side 29 skriver: "Det er allerede så store regionale forskjeller at krav om likedanning vil kunne bryte med verdifull oppbygget virksomhet." Både modell 1, 2 og 4 gjør akkurat det. Det er behov for både kompetansehevende kurs, hjelp til kunstnerisk utvikling, produksjon og turneer, det er mye godt som er bygd opp ut fra et behov nedenifra. Når det gjelder modell 3, så er nok kanskje den nærmest den retningen vi går i, men la ikke et behov for å få ting til å passe i et organisasjonskart, komme i veien for hva som faktisk kommer ut fra det arbeidet som gjøres. Jazzsenterne har eksistert lengst, har størst bevilgninger og har fått til veldig mye bra. De andre sentrene er i hovedsak mye nyere, og er akkurat kommet ut av startgropa for sitt arbeid. Ikke stopp dem når de akkurat har fått opp farten, det de trenger nå er arbeidsro og bevilgninger som hjelper dem videre. Vi har også flere regioner med folkemusikksenter uten statlig tilskudd, disse må også få finansiering. Samarbeid på tvers av sjangre og senter vil naturlig komme av dette, det har vi sett eksempler på i mange år, både mellom musikere, i samarbeidsforum som Samstemt og Arrangørforum og i kompetansenettverkene.

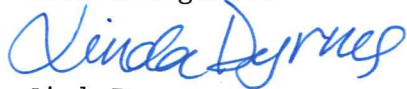
Oslo, 3.april 2017

Kulturrådet har fått i oppdrag å finne alternativer for utviklingen som skal realiseres innenfor eksisterende økonomiske rammer. Vi mener det er viktig at Kulturrådet tydelig sier fra om at det trengs mer penger til dette arbeidet, og at man gjennom å øke bevilgningene her vil føre til store gevinster både for utøvere, arrangører, publikum og region. I forhold til det institusjonaliserte kulturlivet er dette uansett småpenger.

Vi i FolkOrg stiller oss til rådighet om Kulturrådet har spørsmål om notatet eller ønsker å diskutere problemstillingen videre med oss.

Lykke til med det videre arbeidet!

Med vennlig hilsen

Linda Dyrnes
Daglig leder